

Politisk kunst fra
Tangen-samlingen

En vandreutstilling i
regi av Kunstsilo

KUNSTSILO

HVEM EIER MORGENDAGEN?

ANDERS KJÆR / ANDREAS LIAN / ANNA-EVA BERGMAN /
ARNE MALMEDAL / BJØRN MELBYE GULLIKSEN /
CHRIX DAHL / DEA TRIER MØRCH / EGIL RØED /
EVA LANGE / GUTTORM GUTTORMSGAARD / HANNE
BORCHGREVINK / JOHN SAVIO / KJARTAN SLETTE MARK /
KJELL NUPEN / LUDVIG EIKAAS / MARIANNE HESKE /
MORTEN KROHG / PER KLEIVA / SIDSEL WESTBØ /
VICTOR LIND / WILLIBALD STORN

HVEM EIER MORGENDAGEN?

Politisk kunst fra Tangen-samlingen

I september 2022 stengte Sørlandets Kunstmuseum dørene i Skippergata 24, og skiftet navn til Kunstsilo. Med dette startet vi på ferden til vårt nye bygg på Odderøya. I mellomtiden sender vi vandreutstillingen *Hvem eier morgendagen? Politisk kunst fra Tangen-samlingen* ut på reise i Agder.

Utstillingen løfter frem et utvalg av grafikk fra Nicolai Tangens store samling av nordisk modernisme, samt enkelte verk fra Sørlandets Kunstmuseum / Kunstsilo sin samling.

Tittelen på utstillingen er hentet fra et verk av Willibald Storn, og utstillingen setter søkelys på kunstnere fra 1960- og 70-tallet, som gjennom sitt arbeid stilte spørsmål ved og kritiserte sin egen samtid. Både gjennom rene politiske ytringer i selve kunstverket, men også ved å løfte frem aspekter og temaer de mente offentligheten burde bry seg om, anerkjenne og verdsette.

Samhold og fellesskap

Det å få kunsten og budskapet ut til flest mulig var viktig for mange av de sosialt engasjerte kunstnerne på 1960- og 70-tallet. Flere engasjerte seg i kunstnerkollektiv, som blant annet GRAS-gruppen i Oslo, Fellesverkstedet Myren Grafikk i Kristiansand, Gruppe 66 i Bergen og Den Røde Mor i København. Kunstnerne samlet seg om et felles engasjement, og delte på trykkemuligheten i fellesverksteder.

Valget av trykketeknikken var ikke tilfeldig, og den passet den aktivistiske tankegangen godt. Grafikken var et medium som muliggjorde reproduksjon, som dermed gjorde produksjonen både mer effektiv og rimeligere enn for eksempel maleri. Kunstnerne trykket gjerne plakater som de hengte opp direkte i byrommet under ulovlige nattlige utflukter, lagde faner og paroler til demonstrasjoner, eller skapte kunstverk som de stilte ut og kunne selge til en rimeligere penge. Silketrykket var også et godt egnet medium til å oversette inntrykk kunstnerne så i media, nyhetsbilder som de tok ut av sin originale kontekst og brukte som motiver i sine egne verk for å vekke en reaksjon hos betrakteren.

Politiske protester

Willibald Storn omtalte kunsten som et termometer som tar temperaturen på sin egen samtid. 1960- og 70-tallet var preget av en rekke politiske hendelser, som skapte stort engasjement i hele samfunnet. For mange ble studentopprøret i Paris i 1968 et vendepunkt. Opprøret var preget av en mot-kultur, som bunnet i et samfunnsengasjement for bedre sosiale forhold, avkolonisering, kvinnefrigjøring, klimakamp og menneskerettigheter. Dette gjorde seg også gjeldende for billedkunstnere, forfattere og musikere, som brukte kunsten som et politisk våpen i en offentlig debatt.

I verkene fra denne tiden kan vi spore en sterk protest mot krig, og da særlig Vietnamkrigen som pågikk i årene 1957 – 1975. USA sitt inngrep i krigen i 1964 tilspisset situasjonen og preget nyhetsbildet over hele verden. Vietnamkrigen var den første krigen som fikk massiv fjernsynsdekning, og fra krigsfotografer fikk man bilder og medieklipp rett fra fonten direkte inn i stuen.

Den pågående krigen førte til at mange kunstnere tok avstand fra USA og fra det de anså som autoritære holdninger. Med Maos Kulturrevolusjon i Kina fra 1966 rettet flere blikket mot en ny ideologi. Flere kunstnere befant seg allerede på venstresiden politisk, men gikk nå også inn i kommunistiske partier. Det var en generell holdning om å skape bedre arbeidskår for undertrykte arbeidsklasser, og en lengsel bort fra det moderne samfunn og «kapitalismens gripende klør», mot det de mente var en mer rettferdig, inkluderende og human virkelighet. Etter hvert utartet Maos regime seg til et totalitært redselsregime som de fleste tok avstand fra.

Her i Norge ble EF-striden i 1972 et viktig tema for kunstnerne, og de lagde verk som ble brukt som plakater og faner under protesttog. Med norsk medlemskap i EF mente nei-siden at markeds- og kapitalkrefter ville få mer innflytelse på bekostning av vanlige folk, særlig bønder og fiskere som ville måtte konkurrere mot billigere varer fra EF-landene. De mente at ja-sidens ønske om samarbeid og fellesskap var drevet av en tro på kapitalismen. Det var folkemakten mot kapitalismen.

Protest mot undertrykkelse og rasisme ble også en fanesak for flere av kunstnerne. Fengslingen av den amerikanske borgerrettsforkjemperen og kommunistiske politikeren Angela Davis skapte overskrifter og støttekampanjer verden over. I dag er hun et av Black Lives Matter-bevegelsens viktigste ikoner. Også politidrapet på den sørafrikanske antiapartheidsaktivisten og borgerrettighetsforkjemper Stephen Biko i 1977 skapte engasjement. Han døde som følge av voldelige avhør i fengsel. Hendelsen ble et symbol på det amerikanske politiets maktmisbruk og diskriminering av afroamerikanere.

På 1970-tallet rykket også miljøpolitikk opp som et nytt sentralt politisk felt. Den kalde krigen mellom stormaktene USA og Sovjetunionen hadde ført til en overhengende atomtrussel. Stadig flere kritiserte en økende industrialisering av samfunnet, hvor kapitalismens krefter uthulte og spiste av naturens mangfold. Det var også reaksjoner på utnyttelse av minoriteters og urbefolknings landområder. Flere kunstnere protesterte mot disse utviklingene direkte i sine verk, eller brukte naturen som kilde til inspirasjon.

Når vi nå i dag møter igjen verkene fra 1960- og 1970-tallet kan de oppleves foruroligende relevante i lys av dagens nyhetsbilde. *Hvem eier morgendagen?* kan knyttes til flere dagsaktuelle hendelser og temaer som stadig utspiller seg den dag i dag, og tvinger frem våre egne holdninger og standpunkt.

Turnéoversikt

21.10. – 30.10.2022: **Lillesand Kunstforening,
Meta Hansens hus**

05.11. – 20.11.2022: **Flekkefjord Museum**

08.01. – 29.01.2023: **Nordberg Fort, Lista**

05.02. – 12.03.2023: **Søgne Gamle Prestegård**

15.04. – 26.04.2023: **Grimstad Kunstforening**

08.05. – 09.06.2023: **Byhallen, Kristiansand**

For åpningstider ved hvert enkelt visningssted gå inn på våre nettsider:

kunstsilo.no

Her kan du også lese mer om tematikken underveis i utstillingsperioden.

Utvalget av verk tilpasses hvert enkelt visningssted.

De deltagende kunstnerne listet opp her, vil ikke nødvendigvis vises alle steder.

Tekst: Hanne Cecilie Gulstad, kurator, Kunstsilo

Samarbeidspartnere:

Agder fylkeskommune, Lillesand Kunstforening, Flekkefjord museum – Vest-Agder-museet, Lista museum, Nordberg Fort – Vest-Agder-museet, Søgne Gamle Prestegård, Grimstad Kunstforening, Kristiansand kommune

Utstillingen
er støttet av:

AGDER
fylkeskommune

AKO Kunststiftelse